

Både BM 230 Victor och BM36 blev mycket populära inom jord- och skogsbruket. Minst lika populära är de idag som veterantraktorer.

KENT I HOLMA

BM-GRÖNT OCH DIESEL

Dieseltraktorerna fick ett allt starkare grepp om marknaden under 50-talet. För Kent Karlsson utanför Strömstad är det Bolinder-Munktell och dieseldrift som gäller. Han har två fina exemplar av BM 230 Victor och BM 36.

AV BO NORVINGE (TEXT & FOTO)

Lilla Holma utanför Strömstad i norra Bohuslän tar Kent Karlsson emot på sin villatomt. Garageportarna står redan öppna och två gröna veterantraktorer exponeras där inne i dunklet.

Den ena, en BM 230 Victor var den första traktor som Kent köpte. Det var 2008.

Den förra ägaren, Gunnar Karlsson i Lysekil jobbade på Skanska Maskin som hyrde ut maskiner. Där fanns Victorin i maskinutbudet i alla fall sedan slutet av 60-talet och hade ett sopaggregat sittande på. Men när den skulle skrotas 1987 passade Gunnar på att köpa loss den. Han målade den röd, satte på nya däck och använde den bland annat för att skotta snö på sin framfartsväg.

Kent likt traktorn och den tidigare ägaren har också koppling till Skanska. Men då på Skanska Betong där Kent arbetade i 32 år med att gjuta, snickrat formar och köra betongpumpar. Nu för han en betydligt behagligare tillvaro som pensionär innefattande jakt och hummerfiske, och traktorerna förstås.

Ljuv musik

När Kent startar upp sin BM 230 för att köra ut den ur garaget fylls luften av ljuva toner från den 2-cylindriga dieselmotorn. Det var just det som avgjorde valet av traktor för Kent som så många andra Victorägare. Just tonerna ledde även till att Kent för några somrar sedan fick i uppdrag att med traktorn ackompanjerade orkestern och allsångsledaren Carl Axéll på allsången i Stadsparken i Strömstad.

I stort har Kent bara behövt byta topplockspackningen, förutom en hellackering.

– Den var rödmålad men när jag slipade ner den var det grönt under, säger Kent.

På listan att göra är det heller inte mycket som står under prioritering, även om det finns saker att ta tag i.

– Det är glapp i styrstaget och det behöver bytas. Kör man på en sten börjar hjulet fladdra, säger Kent och berättar vidare att hytten eventuellt ska kompletteras med sina fönster och kapellduk. För övrigt är det mer smärre åtgärder som kommer av slitage eller ►

BAKOM RATTEN

Namn: Kent Karlsson
Årsmodell: 1945
Yrke: Pensionär
Min första traktor: BM 230 Victor
Antal traktorer för närvarande: 2
Antal traktorer jag ägt: 3
Bästa traktor jag ägt: BM 36
Sämsta traktor jag ägt: BM 10
Bästa traktorminne: I Skee där jag är född, hade de på granngården två BM 10. Där kom intresset.
Värsta traktorminne: På väg till en traktorträff då kylet började läcka. Då fick jag hämta vatten i diken i en stor PET-flaska.

På- och avstigning på dessa BM-modeller fick ske bakifrån vilket inte var så bekvämt. Men det var så det var på den tiden.

► tidens tand som exempelvis en kylarslang som läcker onödigt mycket.

Begränsat med finesser

Kent tycker mycket om sin BM 230 Victor. På sin tid blev den också omtyckt även om Bolinder-Munktell inte alltid låg i framkant med de tekniska lösningarna. Bland annat fanns inte differentialspärren och oberoende kraftuttag. Trepunktslyften saknade också automatisk dragkrafts- och lägeskontroll. Men till det Kent använder sin Victor går det bra utan dessa innovationer.

Bland tillbehören finns bland annat en bakskopa med hydraulisk tiltfunktion. Här finns också en tvåskärig Överums-plog, men den står förvarad då Kent inte har några ytor att plöja.

– Den ska jag sälja. Det är synd att den står här och rostar, säger Kent lite ångerfullt.

Snäppet större än Victorn är Kents BM 36,

vilket innebär 38-tums bakdäck och ställbar framaxel, att jämföra med BM 35 som hade 30-tumshjul och fast framaxel. En så kallad Row Crop-traktor.

Den köpte han under hösten 2010 och hämtade i Olofstorp utanför Göteborg. Några år tidigare höll den till i Åmålstrakten.

Jämfört med Victorn har 36:an genomgått betydligt mer arbete. Förutom ommålning blev det också en större motorrenovering som Kents kompis som har en traktorverkstad tog hand om.

– Bågen togs också bort då den var alldeles för ful, säger Kent.

Används året runt

Något som definitivt sticker ut på Kents BM 36 jämfört med alla andra är den frontmonterade hydraultanken med inbyggd hydraulpump. Den kommer ursprungligen från en 350 Boxer och innebar en hel del

jobb för få att passa på BM 36:an. Men det var det värt då det gav möjlighet för Kent att använda traktorn med sin griplastarvagn. Det blir en hel del av detta i skogen vintertid.

Övriga årstider ska traktorerna inte behöva stå heller. Under våren och hösten transporteras familjens två båtar till eller ifrån havet. Dessutom så lär det bli besök på någon av de lokala traktor- och maskinträffar. Båda har deltagit på flertalet träffar och nämnas bör att hans BM 230 hittills tagit hem fyra förstapriser. Kommer aktiviteterna inte igång får Kent hålla tillgodo med allmän nöjeskörning med hans två BM-dieslar.

Men en period hade Kent faktiskt totalt tre BM-traktorer. En BM 10 från Dalsland var det senaste inköpet, men den sålde han strax efteråt. Det blev för många traktorer på tomten, och visst, det var ju ingen diesel heller. □

Längst fram sitter hydraultanken med inbyggd pump som tidigare suttit på en 350 Boxer. Lösningen är elegant i sitt utförande med stötfångare och frontskydd.

TRAKTORFAKTA

Modell: BM 230 Victor.
Tillverkades: 1955-1961.
Årsmodell: 1959.
Motor: 2-cylindrig, vätskekyld 4-taktare, direktinsprutning.
Bränsle: Diesel.
Cylindervolym: 2,24 l.
Borr x slag: 105 x 130 mm.
Effekt: 33 hk vid 2.000 varv.
Vridmoment: 142,2 Nm vid 800 varv.
Transmission: 5 fram, 1 back.
Bränsleförbrukning: 2,5-3,0 l per timma.
Tankrymd: 50 l.
Mått: 2.850 mm, 1.670 mm.
Vikt: 1.710 kg.
Nypris: 11.140 kr (1961).
Övrigt: Ersatte 1955 BM 10 och fick egentligen ingen direkt efterträdare när produktionen slutade 1961.

Under 50-talet hade Bolinder-Munktell den 2-cylindriga dieselmotorn typ 1052 för båtar. I modifierad form passade den fint i traktorerna. 33 hk har den i 230.

BM 230 Victor blev en av lantbrukarnas favoriter som var slitstark och klarade det mesta. Inte minst den på en förträfflig bränsleekonomi.

Skogsvagnen med vajer spel från 1982 är betydligt modernare än BM 36:an. Men målat i BM-färgerna så det blir det ändå ett riktigt elegant ekipage.

Högt uppsatt på BM 36:ans förarplats ger god överblick. Motorhuven imponerar med sin längd trots att det "bara" sitter en 3-cylindrig motor under den.

TRAKTORFAKTA

Modell: BM 36.
Tillverkades: 1952-1959.
Årsmodell: 1955.
Motor: 3-cylindrig, vätskekyld 4-taktare, direktinsprutning.
Bränsle: Diesel.
Cylindervolym: 3,36 l.
Borr x slag: 105 x 130 mm.
Effekt: 42,5 hk vid 1.800 varv.
Vridmoment: 206,92 Nm vid 1.000 varv.
Transmission: 5 fram, 1 back.
Tankrymd: 65 l.
Mått: 3.200 mm, 1.090 mm.
Vikt: 2.550 kg.
Nypris: 14.800 kr (1959).
Övrigt: BM 35 och 36 var Bolinder-Munktells första dieseltraktor när den kom 1952. Den ersattes 1959 av BM 350.